

POSTANOWIENIE

Dnia 6 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marian Kocon

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z powództwa R. R.
przeciwko A. M.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 6 marca 2019 r.,
zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 31 lipca 2018 r., sygn. akt VII AGa (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z dnia 31 lipca 2018 r. odrzucił skargę kasacyjną powoda od wyroku tego Sądu z dnia 14 lutego 2018 r. z uwagi na nieuzupełnienie przez skarżącego braku fiskalnego w terminie siedmiu dni od otrzymania postanowienia o częściowym oddaleniu wniosku o zwolnienie od opłaty sądowej od tego środka zaskarżenia.

W zażaleniu na to postanowienie powód, powołując się na zarzuty naruszenia art. 102 ust. 1, 104 ust. 2 i 112 ust. 3 u.k.s.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c., wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania. Jednocześnie zgłosił wniosek o zbadanie - na podstawie art. 380 k.p.c.

- zasadności postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 20 czerwca 2018 r., zwalniającego go od opłaty od skargi kasacyjnej jedynie częściowo. Podniósł, że decyzja ta była wynikiem wadliwej oceny jego zdolności do poniesienia wymaganej opłaty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 112 ust. 2 u.k.s.c., jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych zgłoszony przed upływem terminu do opłacenia pisma został prawomocnie oddalony, przewodniczący wzywa stronę do opłacenia złożonego pisma na podstawie art. 130 k.p.c. Przepisu tego nie stosuje się jednak, jeżeli pismo podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej, obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia, zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego. W takim przypadku, stosownie do art. 112 ust. 3 u.k.s.c., jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych złożony przed upływem terminu do opłacenia pisma został oddalony w całości lub w części, tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia, albo - gdy zostało ono wydane na posiedzeniu jawnym - od dnia jego ogłoszenia.

Sąd Apelacyjny prawidłowo zatem uznał, że termin do opłacenia skargi kasacyjnej przez skarżącego rozpoczął bieg od dnia doręczenia jego pełnomocnikowi postanowienia oddającego w części wniosek o zwolnienie od należnej opłaty, zaś bezskuteczny upływ tego terminu musi skutkować odrzuceniem skargi.

W postępowaniu cywilnym regułą jest ponoszenie kosztów sądowych przez strony, a zwolnienie z tego obowiązku – wyjątkiem. Zgodnie z art. 102 ust. 1 u.k.s.c., zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. W postępowaniu kasacyjnym, będącym postępowaniem realizującym w zasadniczej mierze interes publiczny, uzasadniony jest większy rygorizm przy stosowaniu obowiązku wnoszenia opłat sądowych.

Nie można podzielić zarzutu skarżącego, że Sąd Apelacyjny z naruszeniem art. 102 ust. 1 u.k.s.c. uznał, iż powód posiada środki na uiszczenie opłaty od skargi kasacyjnej w kwocie 5.000 zł. Sąd ten ocenił sytuację majątkową skarżącego na podstawie złożonego przez niego oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania oraz kopii dokumentów załączonych do wniosku. Analiza tych dokumentów nie pozwala na wysnucie wniosku, że powód nie ma środków na pokrycie wymaganej części opłaty. Skarżący osiąga stały dochód w postaci emerytury, nie ma nikogo na utrzymaniu oraz jest właścicielem nieruchomości. Ponadto żona skarżącego, z którą prowadzi wspólne gospodarstwo domowe, również osiąga stały dochód w postaci emerytury oraz dochód z prowadzonej działalności gospodarczej. Łączny miesięczny dochód rodziny to około 7.000 zł. Eksponowane w zażaleniu okoliczności dotyczące ponoszenia wysokich kosztów postępowania w innych sprawach z udziałem skarżącego oraz spłacania zobowiązań stwierdzonych tytułami egzekucyjnymi, nie usprawiedliwiają wniosku o całkowite zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej. Również okoliczność istnienia pomiędzy skarżącym a jego żoną rozdzielnosci majątkowej nie ma wpływu na ocenę tej sytuacji. Sytuację majątkową osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów sądowych ocenia się bowiem w kontekście wszystkich okoliczności jej stanu rodzinnego, majątku, dochodów i źródeł utrzymania, a skarżący wskazał, że prowadzi z żoną wspólne gospodarstwo domowe. Dlatego też w takiej sytuacji stan majątkowy współmałżonka powoda ma znaczenie przy ocenie istnienia przesłanek zwolnienia wskazanych w art. 102 ust. 1 u.k.s.c. Małżonkowie mają obowiązek wzajemnej pomocy także w zakresie ponoszenia kosztów w związku ze swoimi postępowaniami sądowymi, a zniesienie wspólności ustawowej między małżonkami nie niweczy tego obowiązku (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 1967 r., sygn. akt I CZ 37/67, nie publ.). Należy również zauważyć, że sytuacja majątkowa skarżącego po złożeniu oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania uległa poprawie, co znalazło wyraz w cofnięciu przez Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 2 stycznia 2019 r. częściowego zwolnienia powoda od kosztów sądowych w zakresie opłaty od zażalenia wniesionego w niniejszej sprawie.

Skoro zaistniały podstawy do odmowy zwolnienia powoda w całości od opłaty od skargi kasacyjnej, a Sąd zwolnił go od opłaty ponad 5.000 zł, to nieuiszczenie tej kwoty w terminie siedmiu dni od doręczenia pełnomocnikowi powoda wydanego w tym przedmiocie postanowienia, uzasadniało odrzucenie skargi jako nieopłaconej (art. 398⁶ § 2 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

aj